

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของมาตรฐานการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ซึ่งเนื้อหาในบทนี้จะนำเสนอสาระสำคัญของการสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะในการนำผลการอภิปรายไปใช้และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการควบคุมตามองค์ประกอบของมาตรฐานการควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของมาตรฐานการควบคุมภายในกับการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1
4. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของมาตรฐานการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

1. องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร การติดตามประเมินผล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1
2. องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร การติดตามประเมินผล อย่างน้อย 1 องค์ประกอบ สามารถพยากรณ์การบรรลุวัตถุประสงค์ การควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 จำนวน 139 แห่ง
2. กลุ่มตัวอย่างเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเป็นสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 จำนวน 104 แห่ง ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane' และใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Random Sampling) และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลาก
3. เลือกกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 104 คน จากกลุ่มตัวอย่างเป้าหมาย 104 แห่ง
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ
 - 4.1 ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) โดยเลือกตอบเกี่ยวกับการควบคุมตามองค์ประกอบของมาตรฐานการควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .945

4.2 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) โดยเลือกตอบเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.891

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยการขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากภาควิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ถึงผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม จำนวน 104 ชุด ถึงสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งกำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม โดยนำส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์พร้อมแนบซองปิดผนึกบ่งชี้หน้าซองของผู้วิจัยและขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถามให้ส่งคืนแบบสอบถาม หลังจากได้รับแบบสอบถามไปแล้ว 2 สัปดาห์ หลังจากผู้วิจัยรับแบบสอบถามกลับคืน นำมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ เพื่อนำไปตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนตามที่ต้องการแล้วผู้วิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ มีรายละเอียดดังนี้

6.1. วิเคราะห์ระดับการควบคุมตามองค์ประกอบของมาตรฐานการควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 โดยมีขั้นตอนดังนี้

6.1.1 พิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อ กรณีที่ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ✓ ให้ค่า 1 คะแนน ถ้าไม่ทำเครื่องหมาย ✓ ให้ค่า 0 คะแนน บันทึกข้อมูลในคอมพิวเตอร์

6.1.2 หาค่าความถี่และร้อยละจำแนกเป็นรายชื่อในแต่ละด้าน

6.1.3 พิจารณาจำนวนข้อในแต่ละด้านและปรับปรุงข้อมูลให้เป็นไปตามแนวคิดของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

6.1.4 นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) เพื่อทราบระดับการควบคุมตามองค์ประกอบของมาตรฐานการควบคุมภายในของสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้าน โดยใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) ของวัน เดชพิชัย (2535 : 531-532)

6.2 วิเคราะห์ระดับการบรรลุวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยมีขั้นตอนดังนี้

6.2.1 พิจารณาข้อความแต่ละข้อกรณีที่ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย
✓ ให้ค่า 1 คะแนน ถ้าไม่ทำเครื่องหมาย ✓ ให้ค่า 0 คะแนน บันทึกข้อมูลในคอมพิวเตอร์

6.2.2 หาค่าความถี่และร้อยละจำแนกเป็นรายข้อในแต่ละด้าน

6.2.3 พิจารณาจำนวนข้อในแต่ละด้านและปรับปรุงข้อมูลตามแนวคิดของ
สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

6.2.4 นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)
เพื่อทราบระดับการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ในภาพรวมและรายด้าน โดยใช้เกณฑ์สัมบูรณ์
(Absolute Criteria) ของวัน เดชพิชัย (2535 : 531-532)

6.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของมาตรฐานการควบคุม
ภายในที่ส่งผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายในโดยภาพรวมของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
แบบเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficients)

6.4 วิเคราะห์องค์ประกอบของมาตรฐานการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อการบรรลุ
วัตถุประสงค์ของการควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)
ด้วยวิธีการ Stepwise

สรุปผลการวิจัย

มีสาระสำคัญสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการควบคุมตามองค์ประกอบของมาตรฐานการควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สถานศึกษามีการควบคุมอยู่ในระดับมาก 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม องค์ประกอบด้านสารสนเทศ และการสื่อสาร และองค์ประกอบด้านการติดตามประเมินผล ส่วนองค์ประกอบด้านการประเมินความเสี่ยงและด้านกิจกรรมการควบคุมมีการควบคุมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 พบว่า การบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สถานศึกษابรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในอยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการควบคุมตามองค์ประกอบของมาตรฐานการควบคุมภายในกับการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในโดยภาพรวมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 พบว่า องค์ประกอบด้านการประเมินความเสี่ยงและด้านการติดตามประเมินผลมีความสัมพันธ์ทางบวกค่อนข้างสูงกับการบรรลุวัตถุประสงค์ การควบคุมภายในของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม ด้านกิจกรรมการควบคุม และด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ความสัมพันธ์ทางบวกปานกลางกับการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) เพื่อค้นหาองค์ประกอบที่เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีในการทำนายการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 พบว่า องค์ประกอบของมาตรฐานการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 คือ ตัวพยากรณ์ที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) และคะแนนมาตรฐาน (β) คีที่สุด ได้แก่ องค์ประกอบด้านการติดตามประเมินผล และองค์ประกอบด้านการประเมินความเสี่ยงตามลำดับ

สมการพยากรณ์การบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 โดยภาพรวมในรูปคะแนนดิบ สามารถเขียนได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{การบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายใน} = & 1.556 + 0.417 (\text{การประเมินติดตามผล}) \\ & + 0.245 (\text{การประเมินความเสี่ยง}) \end{aligned}$$

สมการพยากรณ์การบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 โดยภาพรวมในรูปคะแนนมาตรฐาน สามารถเขียนได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{การบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายใน} = & 0.487 (\text{การประเมินติดตามผล}) + 0.310 \\ & (\text{การประเมินความเสี่ยง}) \end{aligned}$$

องค์ประกอบที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ได้แก่ องค์ประกอบด้านการติดตามประเมินผล และองค์ประกอบด้านการประเมินความเสี่ยง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .717 และค่าประสิทธิภาพการพยากรณ์เท่ากับ .514 หรือ 51.40 % อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยนำมอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการควบคุมตามองค์ประกอบของมาตรฐานการควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ได้แก่ องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม องค์ประกอบด้านการประเมินความเสี่ยง องค์ประกอบด้านกิจกรรมการควบคุม องค์ประกอบด้านสารสนเทศและการสื่อสาร องค์ประกอบด้านการติดตามประเมินผล

ผลการวิจัยพบว่า การควบคุมตามองค์ประกอบด้านต่างๆ โดยภาพรวมมีการควบคุมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของดีใหม่ อินทรพานิชย์ (2551:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินการควบคุมภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า สภาพการดำเนินงานการควบคุมภายในโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่า การควบคุมภายในเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารและบุคลากรร่วมกันวิเคราะห์และวางแผนในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการควบคุมภายในของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(2552 : 10) ที่กล่าวว่า การควบคุมภายในเป็นส่วนประกอบที่แทรกหรือแฝงอยู่ในการปฏิบัติงานตามปกติ การควบคุมมิใช่เหตุการณ์ใด เหตุการณ์หนึ่งและมีใช้ผลสุดท้ายของการกระทำแต่เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและแทรกแฝงอยู่ในการปฏิบัติงานตามปกติของหน่วยรับตรวจ การควบคุมภายในเกิดขึ้นได้โดยบุคลากรของหน่วยงานทุกระดับเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการทำให้มีการควบคุมภายในเกิดขึ้นในหน่วยงาน ฝ่ายบริหารเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดให้มีระบบการควบคุมภายในที่ดี โดยการกำหนดวัตถุประสงค์ วางกลไกการควบคุมและการกำหนดกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งการติดตามผลการควบคุมภายใน ส่วนบุคลากรอื่นของหน่วยงานรับผิดชอบต่อการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนด การควบคุมภายในให้ความมั่นใจได้ว่าการดำเนินงานของหน่วยงานจะบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด ซึ่งสามารถอภิปรายผลเป็นรายองค์ประกอบ ดังนี้

1.1 องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม โดยภาพรวม

มีการควบคุมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของดีใหม่ อินทรพานิชย์ (2551:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานการควบคุมภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า สภาพการดำเนินงานการควบคุมภายในด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุมอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่า สถานศึกษาได้จัดให้มีสภาพแวดล้อมการควบคุมที่ดีโดยจัดโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการดำเนินงานและมาตรฐานด้านจริยธรรมหรือแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร กำหนดนโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคลที่เป็นไปในลักษณะที่พัฒนาความรู้ ความสามารถของบุคลากร เพื่อช่วยสนับสนุนประสิทธิผลของการควบคุมภายใน ซึ่งจะเป็นการสร้างบรรยากาศให้บุคลากรทุกคนได้ตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญของการควบคุมภายในซึ่งจะเอื้ออำนวยให้เกิดโครงสร้างของการควบคุมภายในและวินัยของบุคลากรในการยอมรับการควบคุมภายในที่สถานศึกษาได้กำหนดขึ้น

1.2 องค์ประกอบด้านการประเมินความเสี่ยง โดยภาพรวมมีการควบคุมอยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอิราวุฒ ทองทรง (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาของระบบการควบคุมภายใน ศึกษากรณี บริษัทไปรษณีย์ไทย จำกัดพบว่าสภาพของระบบการควบคุมภายในด้านการประเมินความเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่า สถานศึกษายังไม่ให้ความสำคัญกับการประเมินความเสี่ยงเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษายังไม่ค่อยมีการสอบทานวัตถุประสงค์ระดับกิจกรรมเป็นระยะๆ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าวัตถุประสงค์เหล่านั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ระดับหน่วยงาน การกำหนดวัตถุประสงค์เป็นสิ่งสำคัญเพราะการกำหนดวัตถุประสงค์เป็นการกำหนดทิศทางในการดำเนินงานให้ผู้ปฏิบัติงานได้ถือเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่จะต้องปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงดังที่ เจริญ เจษฎาวัลย์ (2548 : 107) กล่าวว่า การดำเนินกิจการงานทุกอย่างที่มีระเบียบแบบแผนที่ดีจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินกิจกรรมนั้นๆ ขึ้นมาก่อนเสมอ โดยทั่วไปการกำหนดวัตถุประสงค์แบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ระดับหน่วยงานเป็นวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานในภาพรวมของหน่วยงาน และการกำหนดวัตถุประสงค์ระดับกิจกรรมเป็นวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานที่เฉพาะเจาะจงไปสำหรับแต่ละกิจกรรมที่หน่วยงานกำหนดขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ซึ่งในการกำหนดวัตถุประสงค์ระดับกิจกรรมจะต้องมีความสอดคล้องและสนับสนุนวัตถุประสงค์ระดับหน่วยงาน การสอบทานวัตถุประสงค์ระดับกิจกรรมเป็นระยะๆ มีความจำเป็นที่ต้องดำเนินการเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายในหรือภายนอกสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรับรู้และเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงในการดำเนินกิจกรรมทั้งต้องหาวิธีการที่เหมาะสมที่จะจัดการกับความเสี่ยงเหล่านั้น เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1.3 องค์ประกอบด้านกิจกรรมการควบคุม โดยภาพรวมมีการควบคุมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของยุภา วิเศษสร (2550 : 87) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินระบบควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ด้านการดำเนินงานด้านกิจกรรมการควบคุม โดยภาพรวมพบว่าการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่า สถานศึกษายังไม่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการควบคุมเท่าที่ควร โดยเฉพาะสถานศึกษายังไม่ค่อยมีการบันทึกผลการสอบทานการปฏิบัติงานที่จำเป็นต้องติดตามแก้ไขเป็นลายลักษณ์อักษร การสอบทานเป็นกิจกรรมที่แสดงให้เห็นว่าการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ ซึ่งให้เห็นถึงสถานการณ์ที่ผลปกติหรือการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นไปตามที่คาดการณ์เอาไว้ รวมถึงการวิเคราะห์หาสาเหตุของความแตกต่างที่

มีสาระสำคัญที่เกิดขึ้นดังที่ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (2544 : 13) ที่กล่าวว่า การสอบทาน รายงานและข้อมูลข่าวสารต่างๆ เป็นกิจกรรมการควบคุมที่สำคัญและควรกระทำอย่างต่อเนื่องและ ควรมีการบันทึกผลการสอบทานและสถานการณ์ที่ฝ่ายบริหารจำเป็นต้องดำเนินการแก้ไขเป็นลายลักษณ์อักษร การบันทึกผลการสอบทานจะเป็นประโยชน์ในการควบคุมการปฏิบัติงานและเพื่อการวินิจฉัยสั่งการฝ่ายบริหาร นอกจากนี้ในการดำเนินงานด้านกิจกรรมการควบคุม ควรมีการแบ่งหน้าที่ระหว่างบุคคลหรือหน่วยงาน เพื่อให้มีการสอบย้อนความถูกต้อง ความสมบูรณ์ระหว่างกัน ตามหลักการแบ่งแยกหน้าที่ มีการจัดแบ่งหน้าที่ระหว่างบุคคลที่ไม่สอดคล้องกับความรู้ ความสามารถของบุคลากร แบ่งหน้าที่ไม่ตรงกับความสามารถของบุคคลหรือการทำงานเกินขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในงานของตนเอง ส่งผลทำให้การบริหารจัดการภายใน ไม่มีประสิทธิภาพ และไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้

1.4 องค์ประกอบด้านสารสนเทศและการสื่อสาร โดยภาพรวมมีการควบคุมอยู่' ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวีระยุทธ งามล้วน (2550 : 95) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดระบบควบคุมภายในตามมาตรฐานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 พบว่า สภาพการจัดระบบควบคุมภายในตามมาตรฐานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตามที่คณะกรรมการครุ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่าอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่า สถานศึกษาเห็นความสำคัญของการจัดระบบสารสนเทศและการสื่อสารเห็นได้จากมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศที่มีรายละเอียดเหมาะสม เป็นปัจจุบัน กำหนดวิธีปฏิบัติในการติดต่อ สื่อสารเพื่อให้บุคลากรได้ทราบหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง ส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานในความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมจัดให้มีการฝึกอบรมด้านสารสนเทศที่สนับสนุนการปฏิบัติงานที่จำเป็นให้แก่บุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน(2544 :17) ที่กล่าวว่า สารสนเทศเป็น ข้อมูลข่าวสารทางการเงินและข้อมูลข่าวสารอื่นๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยตรวจรับ ไม่ว่าจะ เป็นข้อมูลจากแหล่งภายในหรือภายนอกในการดำเนินงานของสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการ สื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกซึ่งต้องเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้อง นำเชื่อถือและทันเวลา

1.5 องค์ประกอบด้านการติดตามประเมินผล โดยภาพรวมมีการควบคุมอยู่ใน ระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวีระยุทธ งามล้วน (2550 : 95) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษา สภาพและปัญหาการจัดระบบควบคุมภายในตามมาตรฐานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต1 พบว่า สภาพการจัดระบบควบคุมภายในตามมาตรฐานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินตามที่เสนอของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต1 ด้านการติดตามประเมินผลพบว่าอยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่า สถานศึกษาเห็นความสำคัญของการติดตามประเมินผล เห็นได้จากการที่สถานศึกษานำข้อเสนอแนะจากผู้ตรวจสอบภายในและผู้ตรวจสอบอื่นมาปรับปรุงระบบการควบคุมภายใน มีการกำหนดกลยุทธ์ที่จะสร้างความมั่นใจว่าการติดตามประเมินผลระหว่างปฏิบัติงานมีประสิทธิผล และใช้วิธีการประเมินการควบคุมภายในที่มีความเหมาะสม

2. เพื่อศึกษาระดับการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต1 ได้แก่ ด้านประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการดำเนินงาน ด้านความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงิน ด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยพบว่า การบรรลุวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายในของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชญาณิชฐ์ อรุณสิทธิ์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “ผลการดำเนินงานตามมาตรฐานควบคุมภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง” พบว่า ผลของการดำเนินงานตามระบบควบคุมภายในของหน่วยงานในการวางระบบมาตรฐานควบคุมภายในตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำปางพบว่า ประสบความสำเร็จในระดับสูง

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่าสถานศึกษามีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน เข้าใจง่าย เกิดจากการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง มีความสอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงานต้นสังกัด สามารถวัดผลสำเร็จได้ สถานศึกษามีการคำนวณต้นทุนของแต่ละกระบวนการปฏิบัติงานที่สำคัญ จัดทำรายงานทางการเงิน ได้ถูกต้องมีการวางแผนการปฏิบัติงานตามระบบควบคุมภายในประจำปี มีการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่าเพิ่มขึ้นมีระบบการติดต่อสื่อสารทั้งภายในและภายนอกอย่างเพียงพอ เชื่อถือได้ มีการนำส่งรายงานผลการควบคุมภายในตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 (ข้อ 6) ของปีงบประมาณ 2552 ได้ตามกำหนดและมีการจัดเก็บเอกสารประกอบการจ่ายเงินและการบันทึกบัญชีไว้ครบถ้วน

สมบูรณ์ และเป็นหมวดหมู่ มีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ทำให้ช่วยลดข้อผิดพลาด ลดความเสี่ยงในการปฏิบัติงานส่งผลให้บรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของมาตรฐานการควบคุมภายในกับการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในโดยภาพรวม ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ กับการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในโดยภาพรวมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม องค์ประกอบด้านการประเมินความเสี่ยง องค์ประกอบด้านกิจกรรมการควบคุม องค์ประกอบด้านการติดตามประเมินผล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของวัชรินทร์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินผลการดำเนินงานตามระบบควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยการดำเนินงานระบบควบคุมภายในมีความสัมพันธ์ต่อผลการดำเนินงานระบบควบคุมภายใน โดยมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของยุภา วิเศษสร (2550 : 87) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินระบบควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยแม่โจ้ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการดำเนินงานระบบควบคุมภายในด้านการดำเนินงานด้านสภาพแวดล้อมองค์กร กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร การติดตามประเมินผล มีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการดำเนินงานระบบควบคุมภายใน ซึ่งขัดแย้งกับผลการวิจัยของวิไลวรรณ ปาลี (2552 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การประเมินผลการจัดระบบควบคุมภายในของโรงพยาบาลอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ” พบว่า ปัจจัยการดำเนินงานด้านสภาพแวดล้อมการควบคุม ปัจจัยด้านกิจกรรมการควบคุม และปัจจัยด้านสารสนเทศ และการสื่อสาร ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานการจัดระบบควบคุมภายในของโรงพยาบาลอมก๋อย ดังนั้นหากหน่วยงานดำเนินงานจัดวางระบบควบคุมภายในเพื่อให้เกิดความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าการดำเนินงานของหน่วยงานจะบรรลุวัตถุประสงค์ในด้านประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการดำเนินงาน รายงานทางการเงินมีความน่าเชื่อถือ และมีการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ตามวัตถุประสงค์หลักของการควบคุมภายใน โดยแต่ละหน่วยงานอาจให้ความสำคัญของแต่ละวัตถุประสงค์แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยการดำเนินงานระบบควบคุมภายในของแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกัน สามารถ

อภิปรายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบแต่ละด้านกับการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา ได้ดังนี้

3.1 องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุม พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกปานกลางกับการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนพร ชูจิตต์ประชิด (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อระดับการควบคุมภายในระบบสารสนเทศทางการบัญชี ภายใต้ระบบบริหารงานการเงินการคลังภาครัฐของหน่วยงานราชการ พบว่า ถ้าหน่วยงานราชการมีสภาพแวดล้อมการควบคุมที่ดีจะสร้างรากฐานที่ดีให้กับระบบการควบคุมภายในซึ่งผลให้องค์ประกอบการควบคุมภายในดีขึ้น

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่า สภาพแวดล้อมการควบคุมเป็นองค์ประกอบที่มีผลกระทบต่อกิจกรรมทั้งหมดที่เกิดขึ้นในองค์กรและการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร ดังนั้นสภาพแวดล้อมของการควบคุมจึงเป็นรากฐานที่สำคัญขององค์ประกอบอื่นๆ ในการควบคุมภายใน ดังที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (2545 : 3) กล่าวว่า การที่หน่วยงานจะจัดวางระบบการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพในเบื้องต้นต้องจัดให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีในองค์กร ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมที่ทำให้บุคลากรมีความรับผิดชอบและเข้าใจขอบเขตหน้าที่ของตนเองและบุคลากรดังกล่าวจะต้องมีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็น ต้องใช้ในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเพียงพอ นอกจากนี้บุคลากรดังกล่าวจะต้องยอมรับและปฏิบัติตามนโยบาย และแนวทางการปฏิบัติงาน รวมถึงข้อกำหนดด้านจริยธรรมที่กำหนดซึ่งช่วยให้เกิดความมั่นใจในผลงานที่รับผิดชอบ

3.2 องค์ประกอบด้านการประเมินความเสี่ยง พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกค่อนข้างสูงกับการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่า ในสภาพการณ์ปัจจุบันสถานศึกษามีภารกิจทั้งการจัดการศึกษาและภาระงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอยู่เป็นอันมาก การบริหารจัดการมีความสลับซับซ้อน และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องจัดให้มีการประเมินความเสี่ยงทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอกที่มีผลกระทบต่อภารกิจบรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาอย่างเพียงพอและเหมาะสมดังที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (2544 : 11) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารที่ให้ความสำคัญกับการประเมินความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ และปรับเปลี่ยนการควบคุมภายในให้เหมาะสมกับความเสี่ยงที่เปลี่ยนไปอยู่เสมอ ย่อมถือได้ว่าปฏิบัติหน้าที่

ผู้บริหารอย่างเหมาะสม

3.3 องค์ประกอบด้านกิจกรรมการควบคุม พบว่า มีความสัมพันธ์

ทางบวกปานกลางกับการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่า กิจกรรมการควบคุมเป็นการนำผลการประเมินความเสี่ยงที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดกิจกรรมการควบคุมอย่างเหมาะสม จัดให้มีการควบคุมในหน้าที่ และทุกระดับของการปฏิบัติงานตามความจำเป็นอย่างเหมาะสม โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานปกติ กิจกรรมการควบคุมเป็นนโยบายและวิธีการต่าง ๆ ที่กำหนดให้บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติเพื่อลด หรือควบคุมความเสี่ยงและเพื่อให้มีการสนองตอบ โดยมีการปฏิบัติตามมาตรฐาน สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมควบคุมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน โดยจัดให้มีการควบคุมในหน้าที่ และทุกระดับของการปฏิบัติงานตามความจำเป็นอย่างเหมาะสม ควรหลีกเลี่ยงการกำหนดกิจกรรมการควบคุมที่เกินความจำเป็น ซึ่งกิจกรรมการควบคุมจะมีมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้และผลของการประเมินความเสี่ยงและความคุ้มค่า

3.4 องค์ประกอบด้านสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่า มีความสัมพันธ์

ทางบวกปานกลางกับการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่า ในการดำเนินงานสถานศึกษา จำเป็นต้องมีการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกซึ่งต้องเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้อง น่าเชื่อถือ ทันเวลาและเป็นข้อมูลที่สถานศึกษาต้องการเพื่อช่วยให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดจึงจำเป็นต้องได้รับข้อมูลทั้งด้านการดำเนินงานและด้านการเงิน เพื่อพิจารณาว่าการดำเนินงานเป็นไปตามกลยุทธ์และแผนการปฏิบัติงานประจำปีและบรรลุวัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่ เช่น ข้อมูลการดำเนินงานซึ่งต้องนำมาใช้จัดทำรายงานการเงินจะรวมถึงข้อมูลต่างๆ ด้านการจัดซื้อ ค่าใช้จ่ายต่างๆ รายการอื่นๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินถาวร สินค้าคงคลังหรือพัสดุคงคลังและลูกหนี้ นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องมีข้อมูลการปฏิบัติงานเพื่อประกอบการพิจารณาว่าองค์กรได้ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ หรือไม่ ข้อมูลด้านการเงินเป็นที่ต้องการของผู้ใช้ทั้งภายในและภายนอก ข้อมูลเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อใช้จัดทำรายงานต่อบุคคลภายนอก และเป็นข้อมูลที่จำเป็นต้องใช้จัดทำรายงานประจำวันเพื่อใช้ตัดสินใจในการบริหารงาน จึงควรจัดให้มีข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องและแจกจ่ายข้อมูลในรูปแบบที่เหมาะสมและทันเวลา

ให้ฝ่ายบริหารและบุคลากรซึ่งจำเป็นต้องใช้ข้อมูลข่าวสารนั้นเพื่อช่วยให้ผู้รับสามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.5 องค์ประกอบด้านการติดตามประเมินผล พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกค่อนข้างสูงกับการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชญาณิชฐ์ อรุณสิทธิ์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง “ผลการดำเนินงานตามมาตรฐานควบคุมภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง” พบว่าการติดตามกำกับดูแลมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานตามระบบควบคุมภายในตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายในพ.ศ. 2544

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่า การติดตามประเมินผลเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญ ซึ่งจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นได้ว่ามาตรการและระบบการควบคุมภายในมีประสิทธิภาพและได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของมาตรฐานการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1

ผลการวิจัยพบว่า มีองค์ประกอบ 2 องค์ประกอบที่สามารถพยากรณ์การบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีอำนาจพยากรณ์ดีที่สุด ได้แก่ องค์ประกอบด้านการติดตามประเมินผล และองค์ประกอบด้านการประเมินความเสี่ยงส่งผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าคงที่ (a) เท่ากับ 1.556 และสามารถรวมพยากรณ์การบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 51.40 ($R^2 = .514$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมของการควบคุมด้านการประเมินความเสี่ยง ด้านกิจกรรมการควบคุม ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร การติดตามประเมินผล อย่างน้อย 1 องค์ประกอบ สามารถพยากรณ์การบรรลุวัตถุประสงค์ การควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่า การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา ย่อมต้องอาศัยองค์ประกอบหลายๆ ด้าน ซึ่งในบริบทที่

แตกต่างกันย่อมต้องอาศัยองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในที่แตกต่างกันไป สำหรับองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 สามารถอธิบายได้ดังนี้

4.1 องค์ประกอบอันดับแรก คือ องค์ประกอบด้านการติดตามประเมินผล เป็นองค์ประกอบตัวแรกที่สามารถเป็นตัวพยากรณ์การบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรินทร์ พรหมเรืองรอง (2549) ที่ได้ศึกษาการประเมินผลการดำเนินงานตามระบบการควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่าการควบคุมภายในจะประสบผลสำเร็จได้นั้น ฝ่ายบริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการตรวจสอบและติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่า การติดตามประเมินผล เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญ เนื่องจากการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานตามระบบการควบคุมภายในเป็นกิจกรรมการควบคุมของผู้บริหารทุกระดับ ซึ่งทุกหน่วยงานจะต้องปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.2544 และการติดตามประเมินผลการควบคุมภายในจะเกิดผลสัมฤทธิ์ที่พึงประสงค์นั้น ฝ่ายบริหารและคณะกรรมการจัดวางระบบควบคุมภายในของสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานจะต้องมีการตรวจสอบการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในโดยใช้กลไกต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เช่น การติดตามผลในขณะปฏิบัติงานตามแผนการควบคุมภายในที่วางไว้ ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานเพื่อที่จะสามารถนำปัญหาและอุปสรรคนั้นมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อการดำเนินงานการควบคุมภายในของหน่วยงานมีประสิทธิภาพ

4.2 องค์ประกอบอันดับสอง คือ องค์ประกอบด้านการประเมินความเสี่ยง เป็นองค์ประกอบที่สามารถเป็นตัวพยากรณ์การบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้สามารถอธิบายได้ว่า ในการจัดวางระบบการควบคุมภายในตามมาตรฐานกำหนดจะต้องมีการประเมินความเสี่ยงทั้งที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน (2544: 8) ได้กล่าวว่าฝ่ายบริหารต้องประเมินความเสี่ยงทั้งจากปัจจัยภายใน และภายนอกอย่างเพียงพอและเหมาะสมเพื่อให้ทราบว่าการดำเนินการขององค์กรมีความเสี่ยงสำคัญในเรื่องใด และในขั้นตอนใดของการปฏิบัติงานที่มีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์เป้าหมาย หรือผลสำเร็จของการปฏิบัติงาน การทราบจุดเสี่ยงที่สำคัญจะเป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทางการควบคุม

เพื่อการป้องกันหรือลดความเสี่ยงตามระดับของความเสียหาย ซึ่งจะทำให้เกิดความมั่นใจว่า ความเสียหายหรือความผิดพลาดไม่อาจจะเกิดขึ้นหรือหากเกิดขึ้นก็อยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษา

1.1.1 สถานศึกษาควรจัดให้การประเมินความเสี่ยงที่ครอบคลุมทุกด้าน โดย จัดให้มีการสอบทานวัตถุประสงค์ระดับกิจกรรมเป็นระยะๆ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าวัตถุประสงค์เหล่านั้นมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ระดับหน่วยงาน จัดเรียงลำดับความเสี่ยงทุกกิจกรรมที่สำคัญโดยใช้วิธีการต่างๆ ที่เหมาะสมเป็นประจำทุกช่วงเวลาที่กำหนด ประเมินการนัยสำคัญของ ความเสี่ยงหรือ ผลกระทบของความเสี่ยงโดยกำหนดเกณฑ์หรือมาตรฐานในการพิจารณา ระดับ ความเสี่ยง เช่น ระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ รวมถึงการประมาณการ โอกาสและความถี่ ของการเกิด ความเสี่ยงทั้งนี้เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบต่อ การบรรลุวัตถุประสงค์หรือ ให้อยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้

1.1.2 สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมการควบคุมตามความเสี่ยงที่เกิดขึ้น โดย จำกัดการเข้าถึงทรัพย์สินที่มีความเสี่ยง ควรมีการแบ่งแยกหน้าที่ในการอนุมัติรายการหรือการให้ ความเห็นชอบ การประมวลผล หรือการบันทึกรายการ การดูแลรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง ออกจากกัน เปรียบเทียบต้นทุนการดำเนินงานกับผลผลิต หรือผลลัพธ์ โดยจัดสรรทรัพยากร ทั้งหมดที่มีของหน่วยงานให้กับกระบวนการดำเนินงานทั้งหมด และควรมีการบันทึกผลการสอบ ทานการปฏิบัติงานที่จำเป็นต้องติดตามแก้ไขอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร

1.1.3 สถานศึกษาควรจัดให้มีการกระทบยอดบัญชีย่อยกับบัญชีควบคุมหรือ บัญชีแยกประเภท ประเมินประโยชน์จากการรายงานการเงินสอบทานและให้ความเห็นชอบ รายงานทางการเงิน โดยผู้มีอำนาจ

1.1.4 สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับองค์ประกอบต่างๆ มีการพัฒนาและ ปรับปรุงคุณภาพการจัดวางระบบการควบคุมภายใน เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุ วัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.1.5 สถานศึกษาควรประเมินความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอและจัดกิจกรรม การควบคุมให้เหมาะสมกับความเสี่ยงที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่

- 1.2.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดวางระบบการควบคุมภายในเพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น
- 1.2.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการติดตามประเมินผลการควบคุมภายในอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดวางระบบการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในด้านการประเมินความเสี่ยงและการจัดกิจกรรมการควบคุม
- 2.2 ควรมีศึกษาของค์ประกอบอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในนอกเหนือจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาไว้แล้ว เช่น องค์ประกอบด้านบุคลากร องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ เพื่อจะได้ทราบถึงองค์ประกอบอื่นๆ ที่อาจส่งผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายใน
- 2.3 ควรมีการศึกษาของค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขตอื่นๆ เพื่อศึกษาองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความแตกต่างของการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายใน